

Specifikace zadávacích podmínek

Vypracování konceptu rozvoje pro mezinárodní rozvojovou oblast Liberec – Zittau (Žitava)

Výchozí situace a cíle

Na horním toku Lužické Nisy se rozprostírá hustě osídlená oblast s městskými centry Libercem (centrum nadregionálního významu), Jabloncem nad Nisou a Žitavou (centra regionálního významu), která jsou propojena vysoce výkonnou dopravní infrastrukturou (silnice, železnice) mezi sebou i se sousedními metropolemi Prahou, Drážďany a Vratislaví. Česko-saská hranice prochází sice touto aglomerací již od industrializace, hopodářské a kulturní vztahy byly ovšem do 40. let 20. století skutečně velmi úzké. Poté, co politické události mezi lety 1938 a 1947 přeshraniční propojení z velké míry zničily, podařilo se zejména po vstupu České republiky do EU toto znovu rozvinout. Vznikla hustá síť spolupráce různého druhu mezi obcemi, školami, vysokými školami, podniky, spolky a občany. Vnímání prostoru se ovšem stále do velké míry drží národních struktur – jak ve vnímání jednotlivců tak i v dokumentaci územního plánování obou zemí. Územní plánování vykazuje sice podél sítě silnic a železnic přeshraniční rozvojové osy, ovšem přeshraniční aglomeraci se dosud nedostalo ani v saském, ani v českém územním plánování relevantního posouzení, čímž na obou stranách zůstávají důležité rozvojové potenciály nevyužity. Z toho vyplývají pro koncept rozvoje následující cíle:

- **Přezkoumání přeshraniční rozvojové příp. aglomerační oblasti Liberec – Žitava na základě kritérií územního plánování a stávající přeshraniční výměny**
- **Určení potenciálu rozvoje a konkrétních návrhů jednání k vytvoření příp. upevnění přeshraniční rozvojové příp. aglomerační oblasti a jejího intenzivnějšího vnímání**

Do procesu vypracování společného konceptu rozvoje je nutné zapojit úřady i veřejnost. Koncept by měl být schválen městskými radami obou partnerů projektu (Liberec a Žitava) jako společný podklad pro jednání.

Oblast zkoumání

Oblastí zkoumání je „Mezinárodní rozvojová oblast Liberec-Žitava“. Na české straně odpovídá ohraničení „rozvojové oblasti republikového významu“ definované ve „Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006-2020“ a zahrnuje mimo centra nadregionálního významu - Liberec a centra regionálního významu - Jablonec n. N. dalších 22 měst a obcí. Na saské straně oblast zkoumání zahrnuje v regionálním plánu definované blízké okolí centra regionálního významu Žitava (Žitava, Mittelherwigsdorf, Ostritz, Oderwitz, Olbersdorf, Bertsdorf-Hörnitz, Jonsdorf, Oybin) a město Herrnhut.

Specifikace/rozsah koncepce rozvoje

1. Představení a hodnocení rozvojové oblasti a jejího potenciálu rozvoje na základě vybraných parametrů (analýza)

Oblast zkoumání (jako celek) stejně jako její národní oblasti blíže představit a ohodnotit na základě následujících parametrů, popsat její potenciály rozvoje. Zohlednit úspěšné příklady z praxe jiných (příhraničních) regionů a posoudit jejich převoditelnost.

1.1 Územní zařazení

- Poloha v rámci území, struktura území, funkce centrálního místa
- Zeměpisná struktura
- Nadřazené územní plánování (Zemský rozvojový plán Sasko - *Landesentwicklungsplan Sachsen*, Studie rozvoje česko-saského příhraničí (2013), Regionální plán Horní Lužice – Dolní Slezsko - *Regionalplan Oberlausitz-Niederschlesien*, Plán rozvoje Libereckého kraje)
- strategie/koncepty rozvoje zúčastněných obcí (strategie rozvoje měst Liberec a Žitava příp. dalších obcí, Strategie rozvoje Euroregionu Nisa, Společný plán rozvoje Svazku měst Malý trojúhelník, Integrovaný plán rozvoje území aglomerace Liberec-Jablonec)

Česká část oblasti zkoumání je ve Strategii rozvoje Libereckého kraje zařazena do nejvyšší územní kategorie „území rozvoje národního významu“. Tato kategorie není shodná s německou kategorií „Aglomerace (Verdichtungsraum)“, ovšem při srovnání kategorií tvoří obě nejvyšší územní kategorie okolo metropolí a center nadregionálního významu. Bezprostředně na hranici s tímto českým územím rozvoje leží v Sasku centrum regionálního významu Žitava. Z důvodu nedostatečného přeshraničního posouzení byla Žitava v Zemském rozvojovém plánu Sasko 2013 (*Landesentwicklungsplan Sachsen 2013 – LEP*) přiřazena do venkovské oblasti, i když podle Zemské zprávy o územním rozvoji Sasko 2015 (*Landesentwicklungsbericht Sachsen 2015*) splňuje kritéria sídelních struktur aglomerace (hustota obyvatel, podíl sídelních a dopravních ploch). V této studii by mělo být s ohledem na následující tématické okruhy zváženo, lze-li centrum regionálního významu Žitavu, případně další saské obce, z pohledu přeshraničního posouzení, přiřadit k rozvojové oblasti Liberec. Pokud ano, pak zvážit, zda by tato přeshraniční rozvojová oblast mohla být považována za aglomeraci ve smyslu saského územního plánování.

1.2 Demografický vývoj

- vývoj obyvatelstva od roku 1990 (přirozený demografický vývoj, migrace, věková struktura, typy domácností)
- populační prognóza

1.3 Jazyková bariéra

Zkoumaným územím probíhá jazyková hranice, která představuje překážku ve výměnných vztazích. Analyzovat, při kterém druhu aktivit a u jakých skupin osob jazyková bariéra negativně působí na přeshraniční výměnu a jakými opatřeními by bylo možné do budoucna jazykovou bariéru účinně odbourat (koresponduje s bodem 1.6).

1.4 Bydlení

Základní charakteristiku stavu bydlení a trhu s bydlením znázornit na základě kritérií jako počet, stáří a stav bytů, prázdné budovy a byty, intenzita nové výstavby a sanace stávajících budov pro celou oblast zkoumání. Trh s bydlením detailněji zkoumat a porovnat ve městech Liberec, Hrádek, Žitava a v obci Olbersdorf (kvalita a kvantita nabídek, poptávka, ceny nájemného/vlastnictví). Na české straně (především v Liberci) je nabídka bydlení nedostačující a německá strana disponuje nevyužitým bydlením/prázdnými budovami a byty. Cílem je prozkoumat, jaké typy bydlení příp. oblasti na německé straně by byly pro české nájemce/kupce atraktivními alternativami bydlení a jakými opatřeními by se podařilo tento potenciál trhu rozvinout.

1.5 Ekonomika/ trh práce

- důležité hodnoty (HDP/obyvatel, nezaměstnanost, příjmy)
- ekonomická struktura (významná odvětví a podniky)

- obchodní a průmyslové zóny
- potenciál turismu
- kooperace

1.6 Výzkum a vzdělávání

- stávající výzkumná zařízení a vyšší vzdělávací zařízení (vysoké školy, mimouniverzitní výzkum)
- jejich spolupráce
- dvojjazyčná výchovně-vzdělávací zařízení, příp. zařízení, ve kterých se vyučuje věkově přiměřeným způsobem jazyk sousední země (mateřské školy, školy) (koresponduje s bodem 1.3)

Témata Ekonomika/trh práce a Výzkum/vzdělávání spolu úzce souvisejí. Úzké propojení mezi podniky a výzkumnými zařízeními stejně jako mezi podniky a výzkumnými a vzdělávacími zařízeními tvoří v městských oblastech základ inovace a růstu. Představit dosavadní propojení v rámci zkoumané oblasti i nad její rámec (např. Drážďany, Praha, Mladá Boleslav) a určit další potenciály rozvoje.

1.7 Doprava

- stávající dopravní síť (individuální automobilová doprava, veřejná přeprava cestujících, cyklostezky), využití
- hodnocení (požadavek dalšího zhuštění sítě)

Dopravní síť je základem pro výměnu v rámci městské oblasti a pro napojení na sousedící centra. Představit a zhodnotit stávající infrastrukturu a obslužnost (veřejná přeprava), plánované změny a další potenciály.

1.8 Kultura, Sport, volný čas

Představení důležitých kulturních, sportových a volnočasových zařízení v rozvojové oblasti, jejich regionálního (také přeshraničního) významu a přeshraničního propojení/přeshraniční spolupráce.

1.9 Dojíždění

Toky dojíždějících tvoří míru konkrétní výměny v rámci aglomerace. Jako míru propojení v rámci zkoumané oblasti je proto nutné tyto toky pro následující oblasti určit, představit a zhodnotit:

- trh práce
- vzdělávání (mateřské školy, školy, vysoké školy)
- nákup
- volnočasové aktivity (umění, kultura, sport, volný čas)
- další

Zvláštní pozornost nutno věnovat přeshraničním dojíždějícím osobám a relaci Hrádek-Liberec. Studie z oblasti maloobchodu mohou být dány k dispozici. Zabývat se nejen aktuální situací, nýbrž i trendy do budoucna, které se rýsují již v současné době.

1.10 Životní prostředí

a) Dopady povrchového dolu Turów na obce ve zkoumané oblasti

Na české i na německé straně sousedící s polským hnědouhelným dolem Turów se vyskytují problematické změny s podzemní vodou. Shrnout dosavadní stav a novější výsledky výzkumu v obou zemích. Nutno shromažďovat informace k obavám v regionu – např. vyhodnocení workshopů, konzultace s příslušnými správami příp. dodavateli vody, zapojení specializovaných orgánů (např. LfULG - Saský zemský úřad pro životní prostředí, zemědělství a geologii – projekt ResiBil). Cílem je získání přehledu o definici problému a stanovení příčin problémů příp. interakcí, vyvození konkrétních kroků jednání.

b) Zelené plochy ve městech

Porovnat ve městech systém veřejné zeleně (týká se např. parků/drah chladného vzduchu) a jejich řízení a uvést případné deficity ve městech Liberec a Žitava. Na základě analýzy deficitů koncipovat návrhy a opatření, která by tyto deficity řešila. To se týká konkrétních opatření i řízení systému veřejné zeleně. Sestavit výčet opatření a vybrat po dohodě s příslušnou správou realizovatelné projekty. U konkrétních opatření k utváření ploch, strukturám budov, zeleným střechám atd. zohlednit informace o stávající zátěži způsobené znečištěním vzduchu, hlukem způsobeným dopravou a vysokými teplotami v centru měst během letních měsíců.

Výsledky prací k tématům z oblasti životního prostředí musí být ve studii opřeny o relevantní mapy opatření, které správy mohou dále užívat (mapy kompatibilní s GIS, témata ve formátu Shapefile).

1.11 Image

- Image německé oblasti především jako místa pro život (včetně místa ke studiu) se zvláštním ohledem na faktory „venkovský/provinční“ a „periferní“.
- Image české oblasti
- společná přeshraniční image

Image/prestiž města nebo regionu má důležitý vliv na atraktivitu životního prostoru a tím na růst/pokles populace a investice. Obvykle roste atraktivita města nebo aglomerace s velikostí a urbanitou, kvalitou života, nabídkou kvalifikovaných pracovních míst (viz LEP Sachsen, Studie Schwarmverhalten - houfování). Pokud bychom Žitavu měřili dle těchto kritérií, je svou polohou v mezinárodní aglomeraci Liberec-Žitava, městem s vyšší odbornou školou a vysokoškolským institutem IHI, historickým rázům města a půvabnou krajinou (jezero, hory) velice atraktivním místem. V migračním saldu se to ovšem neodráží – v porovnání se saskými středně velkými městy obsazuje Žitava poslední příčky. Zřejmě existuje nesoulad mezi skutečnými faktory vyplývajícími z polohy a image města. Město Liberec a jeho okolí zaznamenává naopak dlouhodobý růst počtu obyvatel, z čehož lze vyvodit pozitivní image města a regionu. Společné vnímání aglomerace Liberec/Žitava zatím pravděpodobně neexistuje. Tato pozorování/tyto teze musí být přezkoumány empirickou studií (např. průzkumy mezi obyvateli). Je nutné zjistit, jaké výhody může mít vytvoření společného přeshraničního vědomí a image aglomerace Liberec-Žitava pro obě národní oblasti a jakými marketinkovými opatřeními lze tohoto cíle dosáhnout (bod 4).

Lze předpokládat, že v rámci analýzy ve třech oblastech – Dojíždějící za prací, Image a Jazyková bariéra, bude nutné empirické shromažďování informací ve městech Žitava, Hrádek a Liberec.

2. Leitbild 2030 / Model 2030

vize
cíle rozvoje

3. SWOT analýza k jednotlivým tématickým okruhům z bodu 1.

Silné stránky, slabé stránky/problémy, příležitosti a rizika/hrozby

4. Pracovní plán (opatření)

Formulování návrhů opatření, kterými lze dosáhnout cíle rozvoje případně využít příležitosti. Struktura každého navrženého opatření:

- krátký popis
- priorita (s odůvodněním)

- sladění s ostatními iniciativami
- přibližný odhad finančních prostředků (pokud možno s uvedením možností financování)
- subjekt (příp. partner)
- časový plán

Kompletní koncept rozvoje musí být předložen v totožném českém i německém znění.

Předpokladem jsou podrobné znalosti saského a českého územního plánování a zkušenosti s aglomeracemi a přeshraničními koncepty rozvoje.

Projekční návrh procesu

Součástí procesu vypracování koncepce jsou mimo stálé telefonické příp. emailové komunikace k tématům s Magistrátem města Liberce a Městskou správou v Žitavě následující společné schůzky ve zkoumané oblasti:

- Zahajovací porada s městskými správami měst Liberec a Žitava v Žitavě
- Spoluúčast na přípravě obsahu/volbě témat a účast na 5 celodenních odborných workshopech (2x v Liberci, 3x v Žitavě) (organizace těchto workshopů není součástí rozsahu koncepce)
- Organizace, moderace a vyhodnocení 2 celodenních, příp. po dohodě městských správ 4 půldenních veřejných workshopů (1x v Liberci, 1x v Žitavě příp. 2x v Liberci, 2x v Žitavě). Prezentace, příprava i následné hodnocení projektu mají sloužit kromě zapojení občanů do procesu vypracování konceptu především k vytvoření příp. zlepšení veřejného povědomí o společné aglomeraci. Uchazeči předloží návrhy vhodných forem účasti.
- Jedna veřejná prezentace návrhu konceptu v Žitavě a jedna prezentace v Liberci
- Dvě prezentace konceptu příp. návrhu konceptu městské radě příp. poradnímu výboru v Žitavě a dvě prezentace v Liberci

Úspěšný uchazeč vyhodnotí stanoviska úřadů a veřejnosti k návrhu konceptu a vyhotoví analytický přehled (tabulka).